

1. **Mida te näete sellel satelliidipildil?** Veidi numbreid: 4,1 km pikk ja 830 m lai ning rajatud aastatel 1853-1878. Ja veidi vihjeid: seal asuvad muuhulgas loomaaed ning biitlite loominguski äramainimist leidnud aed.

2. 7. mail 1945 sõlmiti Prantsusmaal Reimsis kapitulatsiooniakt saksa relvajõudude ülemjuhatus ja lääneliitlaste vahel. Kuna NSV Liit jäeti kõrvale, siis tuli sakslastel Stalini nõudel paar päeva hiljem uuesti kapituleeruda. Sellele esimesele, 7. mai dokumendile, kirjutas Saksa Riigi relvajõudude nimel ja president Karl Dönitzi volitusel alla armee viimane ülemjuhataja, kindraloobersti aukraadiga mees (1890-1946), kes sõja ajal oli mitmete tippoperatsioonide kavandaja ja Hitleri tähtsamaid sõjalisi nõuandjaid. Nürnbergi „kohtu“ otsuste põhjal ta hukati, ent mõisteti 1953 tagantjärei tähtsamates süüdistustes õigeks. **Kes?**
3. Tänavu juhtus kurioosne (kuid sugugi mitte ainulaadne) lugu, kui selgus, et lahti tuleb hoida kooli, kus ei käi ühtegi õpilast. Et esimesse klassi ei tulnud ühtegi õpilast ning kolm eelmisel aastal õppinud õpilast jätkasid õpinguid Häädemeeste keskkoolis, jäi kooli hingekirja vaid õpetaja, kes täidab ka kooli juhataja kohuseid. 1938. aastal rajatud kooli, kus õppinud ka Jaan Talts, ei saa aga kohe sulgeda, sest sulgemisest tuleb teatada vähemalt viis kuud enne õppeaasta algust. **Millisest koolist on juttu?**
4. See inimese organ toodab hormoone, mis reguleerivad inimese kasvu ja ainevahetuse kiirust: kui kiiresti lööb süda, kuidas toimub toidu seedimine jm. Liblikakujuline organ töötab vastavalt veres olevate hormoonide hulga: kui hormoone on piisavalt, siis peatub uute valmistamine, kui aga tase langeb, alustab uuesti tööd. Organ haigusega inimeste osakaal on umbes 5 % maailma elanikkonnast, kusjuures naistel esineb häireid mitu korda tihemini kui meestel. Levinumad on ületalitus ehk hüpertüreos (hormoone toodetakse vajalikust rohkem kui vaja) ning alatalitus ehk hüpötüreos. Joodipuudus organismis põhjustab organi suurenemise ehk struuma. **Millisest organist käib jutt?**
5. Aleksei Turovskil jagub küsitava kohta palju kiidusõnu: tubli, asjalik, perekondlik, suur ehitaja, tolerantne loom, kes oskab enda eest seista. Ühest sellisest kiidetavast, kel nimeks Urask, kirjutas loomaloo Richard Roht. Nad elavad peaaegu kõikjal Euraasias karjadena, perekondlike rühmadena, kus üksteist märgistatakse näärmest eralduva sekreediga. Saaki see loom ei varitse ega jälita, sest nägemine on nõrk; toidu otsingul tugineb kuulmisele ja lõhnatajule, liikudes võimalusel vastutuult ning tuttavaid radu pidi. Väidetavalt tagurdab ta viimase osa koduteest selg ees, jõudes päralt lõhna abil. Keha on talbjas, pea poole ahenev, käppadel on varbad ja küünised. Menüü on mitmekesine: roomajad (vihmaussid), pisiimetajad, kahepaiksed, putukad, mardikad, teod (nälkjad), linnupojad (ja –munad), herilasevastsed, marjad, tammetõrud, pähklid, seemned, juurikad ning mahlakad rohttaimed. **Mis loom?**

6. Kuna boikotikampaaniate tõttu jäid paljud sportlased 1976., 1980. ja/või 1984. aasta suveolümpiamängudest kõrvale, õnnestus vaid ühel sportlasel nii Montrealis, Moskvas kui ka Los Angeleses olümpiavõitjaks tulla. Seejuures oli ta 1980 ja 1984. aasta individuaalvõitjaist ainus, kes Moskvas kulda võites ja Los Angeleses tiitlit kaitstes sai autasustamisel kullavõitude saateks kuulda oma maa hümn. **Kes?**

7. Mõne aasta eest sai pildil olevale mehele osaks erakordne edu – ta võitis parima meesnäitleja Oscari, Kuldgloobuse ning Briti Akadeemia filmi ja Cannes'i filmifestivali auhinna. **Kes?**

8. Küsime puitehistööd, mis seisneb selles, et erinevat värvi puidu õhukestest plaatidest kombineerimises mingi suurema pinna kaunistamiseks - kas geomeetrilisi mustreid või ka figuraalne kompositsioon. Tänapäevases mõistes kujunes see 13. sajandi Itaalias, väga levinud oli see ka Saksamaal. Tuntuim näide Eestist on ehk Kadrioru lossi raamatukogutuba, mida tuntakse ka selle tehnika järgi. Arhitekt Olev Siinmaa on seintele kandnud 15 rahvuslikku Tallinna vaadet, mis moodustavad tervikliku ansambli. **Mis tehnika?**

9. Eeskätt muidugi sakslased, aga ka paljud teised, peavad just teda esimese tänapäevase arvuti loojaks. Juba oma esimeses arvutis Z1 (1938) võttis ta kasutusele mitmed tänapäevased standardid, nagu näiteks kahendsüsteem. Tema 1941. aastal loodud ja releedel põhinev Z3 oli esimene töötav programmeeritav kahendsüsteemil põhinev arvuti, seda riistapuud kasutati lennukite tiibade ja sabakonstruktsioonide vibratsiooni arvutamiseks. Ka peetakse tema loodud Plankalkül keelt esimeseks programmeerimiskeeleks. **Kes oli see küsitav infopioneer?**

10. Muinasajal oli Järva maakond praegusest erinev, sest suur osa tänasest Järvamaast kuulus teistele maa- ja väikemaakondadele, peamiselt Alempoisile ja Nurmekundile. Muistne Järva maakond jagunes omakorda kolmeks muinaskihelkonnaks, mille nimedest on meieni jõudnud üks. See asus Järvamaa põhjaosas, oli arvatavasti üks tihedamini asustatud muinaseestlaste alasid ning muutus ajapikku loomulikuks Järva-Jaani ja Ambla kirikukihelkondade aluseks. **Mis muinaskihelkond?**

11. Frangi riigi rajaja järgi nime saanud linnake New Mexico osariigis on andnud nime arheoloogilisele kultuurile, mida pikka aega peeti ka inimkonna esmaasustuseks Ameerikas. Umbes 13 500 aastat tagasi tekkinud kultuuri asupagid on tavaliselt väikesed, enamasti paiknevad Põhja-Ameerikas, kuigi mõned leiud on ka Kesk- ja Lõuna-Ameerikast. Arvatavasti esindab kultuur rändavate küttide ja korilaste populatsioone. Iseloomulikud leiud on tulekivist ühepoolse kisuga odaotsad, ka luuesemed. **Mis nimeline kultuur?**

12. Esmapilgul meenutavad nad pikajalalisi ämblikke, tegelikult piirdub nende loomarühmade sugulus sellega, et mõlemad kuuluvad klassi ämblikulaadsed. Põhilised ehituslikud omadused, mis neid ämblikulistest ja pärislestalistest eristavad, on pearindmiku ja tagakeha ühenduse tüüp, tagakeha segmenteeritus, silmade arv ja asetsemine, lõhnanäärmete esinemine ning võrgu- ja mürginäärmete puudumine. Kui ämblikel on pearindmik ja tagakeha ühenduseks vaid kitsas varreke, siis küsitava seltsi *Opiliones* esindajatel on need omavahel laialt ühendatud. Erinevalt ämblikest ei ime nad putukaid tühjaks, vaid õgivad kõige naha ja karvadega. **Millisest putukateseltsist on juttu?**

13. Kui ebaõnnestunud iluoppide tabel on suhteline ning pildil nähtava proua paigutamine selle etteotsa oleks vaieldav, siis ühes teises tabelis on liidrikoht ometi tema päralt. Wikipedia andmetel kuulub talle lahtutusega enim teeninu aupaiste. Tema aastate eest purunenud abielu kunstimaailma ühe rikkama perekonna varade pärijaga tõi talle hinnanguliselt sisse kuni 2,5 miljardit dollarit. **Kes?**

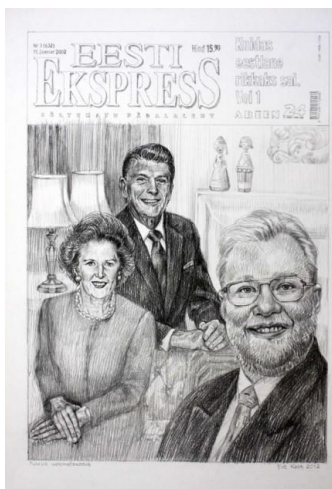
14. Näete Eesti Võitlussportide Ühenduse juhatuses esimeest, Kasahhimaal sündinud taekwondo, kickboxingu ja poksi spetsialisti, kes valis võitluskunsti tee oma isiksuse arendamiseks. Isiksust arendades istus ta eelmise aastatuhande lõpus ligi kuu aega trellide taga, kuna tema autos plahvatanud pomm tappis inimese ning tema kodust leiti spordikott laskemoona ja kärbikuga ning muudki ootamatut. Politsei kahtlustas teda seotuses allilma ning väljapressimisega, kuid pidi meie küsitava kahtlase elemendi tõendamata tõttu siiski vabaks laskma. **Kes on see verise looga seotud võitluskunstnik?**

15. Stalini surmale järgnenud liberaliseerimise ajajärku kirjeldati sõnaga „sula“ esmakordselt ühes 1954. aastal ilmunud jutustuses, mis just sellist pealkirja kandiski. Selle autoriks oli mitme sõja kogemusega kultuuritegelane (1891-1967), kelle biograafia olevat sama kütkestav kui seiklusjutt. Tema patriootilisel luulel ja publitsistikal oli grandioosne mõju. Tema sulest on ilmunud ka romaanid „Trust D. E.“, „Julio Jurenito“, „Pariisi langemine“, „Torm“ ja mälestused („Inimesed, aastad, elu“). **Kes?**

16. Selle inglisekeelses maailmas ka Hollandi Ginina tuntud joogi juured ulatuvad 16. sajandisse ning loojaks arvatakse olevat Hollandi keemik Sylvius de Bouve. Joogi südameks on hinnaline viskilaadne kolme teravilja (mais, nisu ja rukis) destillaat, mis segatakse hoolikalt kadakamarja destillaadiga ja tulemuseks on 42%’se kangusega alkohol. Alates 2008. aastast kehtib joogile ka päritolu kaitse, jooki võib toota ainult kõrgkvaliteetsetest toorainetest ning vaid Hollandis ja Belgias ning mõnes lähedases Prantsuse ja Saksa regioonis. **Mis jook?**

17. **Kelle pildid sarjast “EE Eesti edulugu” (2012)?**

Eesti Kunstiakadeemia graafikadotsent, kes on esinenud enam kui 20 personaalnäitusega ning tegeleb Tallinna Graafikatriennaali juhatamisega, on tuntud ka koos Signe Kiviga välja antud bussipeatuste pildiseeria kaudu.

18. Seda linna võib pidada prantsuskeelse Belgia majanduspealinnaks. Kuigi asulad olid sel kohal juba Rooma ajal, on esimesed märkmed linnast aastast 558. Maasi jõe ääres Hollandi ja Saksa piiri lähedal asuv linn on tähtis logistikakeskus – seal tegutseb suur jõesadam ning linna lennujaam kuulub kaubaveo mahult Euroopa suurimate hulka. Selles linnas, mis on ühtlasi samanimelise provintsi halduskeskuseks, tegutseb ka Euroopa Teaduste Akadeemia. Spordisõbrad teavad kindlasti kevadist klassikut, mis viib ratturid küsitavast linnast Bastogne'i ja tagasi. Samuti on neile ilmselt tuttav linna jalgpallimeeskond, kümnekordne oma maa meister, mille vastu pääses UEFA Meistrite Liigas korra väljakule ka Ragner Klavan. **Mis linn?**

19. Keskerakondlasest riigikogu liige Mihhail Stalnuhhin on nõrдинud, et ETV saade "Aktuaalne kaamera" ei kajasta Narvas toimunud olulisi ja positiivseid sündmusi. Ühe näitena tõi ta küsitava veefilterid tootva firma uue tehase loomise Narva tööstusparki. 1992. aastal rajatud Vene-Ameerika ettevõttele on see juba teiseks tehaseks Eestis, mullu avati 150 töötajaga tehas Sillamäel. Narva tehases asub tööle kuni neli korda rohkem inimesi. **Mis ettevõttega on tegu?** Sama nime kannab ka Eurecini poolt toodetav nahahoolduskreemide sari.

20. Itaalia keele sõnalt 'nali' on nime saanud muusikapala, mis enamasti üks osa suuremast teosest, nagu sümfoonia või sonaat. Samas võib see olla ka kiire ja naljatlev iseseisev teos, mis pole osa millestki suuremast. See pala arenes välja menuetist ning hakkas seda järk-järgult asendama kolmanda, harvem ka teise osana sümfooniates, keelpillikvartetites, sonaatides ja teistes sama vormiga teostes. Menuetiga sarnaselt on nad kolmeosalises vormis ja muretu karakteriga, ehkki on menuetidest palju kiiremad. Näitena kuulete Ralph Vaughan Williamsi 5. sümfooniast. **Mis muusikaterminist on jutt?**

21. 1955. aasta Lenfilmi linateoses *Дело Румянцева* kasutas üks militsionäär vestluses autojuhiga fraseologismi, millel oli määratud jõuda massidesse. Iseenesest oli tegu üsna vaenulikus vormis reageeringuga, millega kõnetatu tõrjus libeकेelse sohvri katsetusi võimuesindajaga soojemaid suhteid sisse seada:

— *Товарищ капитан...*

— *вам товарищ!*

Selles lühidialoogis mainis seadusesilm tegelast, kes on hilisemal ajal andnud nime nt sigarettidele ja viinale (küllap muulegi) ning ka rahvas võttis öeldu kenasti omaks. Koguni nii hästi, et pool sajandit hiljem jõuti arusaamale, et mainitu on väärt lausa omaette muuseumi või vähemalt monumenti. Praeguseks on olemas nii üks kui teine ja asuvad need mõlemad Venemaal, ühes Tsna jõe (Volga-Doni madalikul) äärses linnas. **Kellele või millele on need pühendatud? Millised kaks sõna tuleks kirjutada pikemale punktiirile?**

22. 49°40'0.12"S 178°46'E asub Uus-Meremaale kuuluv kaljusaartest koosnev saarestik, mille pindala on 22 ruutkilomeetrit. Avalik ligipääs ning inimasustus neil saartel puudub – osaliselt seetõttu, et see saarestik kuulub loodusreservaadina Uus-Meremaa subantarktilise saarestiku koosseisus ka UNESCO maailmapärandi nimistusse. **Kuidas on selle saarestiku nimi?** Vihjeid nimele tasuks otsida saarestiku asukohast.

23. Pildil nähtavat Paide Gümnaasiumi tütarlasteklassi lõpetanut (1994) iseloomustavad õpetajad kui musterlast, kellest võiks rääkida vaid ülivõrretes. Ehkki ta on murdnud end Euroopa tippadvokaatide nimekirja – mainekas väljaandes European Legal 500 soovitatakse teda kui kinnisvara finantseerimise tehingutele pühendunud juristi – teatakse teda enamasti siiski kui ühe veel tuntuma inimese elukaaslast. **Kes on pildil?**

24. Vasakpoolsel pildil on Angela Möttus koos tütre Mellisaga. See tütar on olümpiamedalist, viie MM-medali omanik ning kahel olümpia-aastal MK-sarja üldvõitja. Asjatundjate hinnangul on teda peetud oma spordiala kõige kuumemaks tipptegijaks maailmas. **Mis spordialal?**

25. See Ljubljanas sündinud filosoof ja kultuurikriitik on tänapäeval ilmselt Kesk-Euroopa või vähemalt endise idabloki rahvusvaheliselt tuntuim mõtleja. Ta on väga tugevalt mõjutanud populaarkultuuri uurimist, saksa idealismi taasavastamist, psühhoanalüüsi teoreetilist arendamist ja muudki veel. Oma töödes seletab ta lahti mitmesuguseid nähtusi tänapäevaühiskonnas, kus rahvas allub mingile ideoloogiale, kuigi teab, et tegemist on kuritahtliku, eksliku või teaduslikult põhjendamatu ideede süsteemiga. Tema läbimurdeteoseks, mis tõi kiiresti ülemaailmse tuntuse, oli "Ideoloogia ülev objekt" (1989; eesti keeles 2003). Ka ministriametist lahkuv Rein Lang pidas vajalikuks teda oma kirglikus kõnes mainida. **Kellest on jutt?**

26. See Magadha riigi valitseja aastatel 273- 232 eKr, kolmas Maurjate dünastiast, ühendas esimesena suurema osa Indiast. Valitsemisaja alguses pidas ta lõunanaabritega mitmeid veriseid sõdu, kuid hiljem loobus vallutustest ning kuulutas sõjad ebakõlbeliseks. Ajaloos tuntakse teda kui keisrit, kes kiindus ehituskunsti ja Buddha õpetusse ning lasi rajada suure hulga budistlike mälestusmärke. Ta läkitas saadikuid kuulutama budismi ka väljapoole Indiat; tema toetus pani aluse budismi positsiooni tugevnemisele india ühiskonnas ja selle laialdasele levimisele. Rohked välissuhted ja misjonitöö kasv tõid kaasa ka kauba- ja kultuurivahetuse suurenemise. Tema surma järel 185. aastal eKr tapeti viimane Maurjade dünastia järeltulija ning pärast seda lagunes ka riik mitmeks osaks. **Kes?**

27. See moehteid valmistav ettevõtte sai 1983. aastal Taanis alguse väikese perefirma. Nüüdseks on neil 50 esinduspoodi ja kollektioone müüakse rohkem kui 4000 jaemüügikohas üle kogu maailma. Firma eesmärk on pakkuda oma klientidele võimalust olla eriline ja väljapaistev suuremate pingutusteta, omaseks on saanud *little extra touch*, mis muudab isikupäraseks ja võluvaks nii ehted kui nende kandjad. Tooted valmistatakse käsitööna nt tsingist või messingist ning on 100% niklivaba. Igal aastal disainitakse üks eriline iluasi, mille müügitulu läheb piirideta arstiabi käsutusse, toomaks leevendusi kriisikoldeisse üle kogu ilma. **Mis firma?**

28. Definitsiooni kohaselt on see kahe liikumatu punkti vastastikuse nurkasendi muutus vaatleja silmis selle vaatleja liikumise tõttu, ehk lihtsamalt öeldes objekti näiv nihe tausta suhtes vaatleja asendi muutumise tõttu. Nii saame nurki mõõtes ja geomeetriat rakendades määrata kaugust mitmesugustest objektidest. Enim kasutust leiab küsitav termin astronoomias, sellest on tuletatud ka vastav pikkusühik. **Millest on jutt?**

29. Kui taimede maapealseid osi – enamasti lehti, aga ka varsi, õisi ja vilju – katab hallikasvalge kirme, siis võib selle põhjuseks olla üks tavalisemaid ja levinumaid taimede seenhaigusi. Selle tagajärjel muutuvad haigestunud osad nõrgaks, murduvad ja kuivavad ning võimalik oodatav saak väheneb oluliselt. Selle põhjustajaks on rühm fütopatogeenseid seeni, mis talvituvad taimejäänustel ja umbrohtudel ning mille levikut soosib nii kuiv ja kuum kui ka niiske ja jahe ilm. **Mis haigus see on?**

30. Tänavu kevadel, kui mälumängureid köitis Kanal 2-st “Mis? Kus? Millal?” esimene hooaeg ning muu Eesti vaatas TV3-st populaarset näosaadet, otsustati ETV vahendusel selgitada konkursi “Klassikatahed 2013” parimaid. Konkursi võitis pildil nähtav 17-aastane Tallinna Muusikakooli õpilane. **Kes?**

31. Nähtav logo kuulub pangale, mis loodi 1872. aastal ning mida tihti nimetatakse (turuväärtuselt) Prantsusmaa suurimaks. Mõnel edukamal hetkel on väidetavalt tegu olnud isegi suurima pangaga Euroopas. Praegustel keerulistel aegadel läheb neil suhteliselt normaalselt, igal juhul teeniti IFR (International Financing Review) poolt 2013. aastal tiitel Bank of the Year. Eurotsooni kriisis on nad sellegipoolest haavatavad, kuna omavad suurtes kogustes perifeeria riigivõlakirju. Lisaks kodumaale tegutsetakse praegu peamiselt Belgias, Itaalias ja Luksemburgis ning peetakse jahti ultrarikastele klientidele Aasias ja Ameerikas. **Mis pangast on jutt?**

32. Ta on pikim inimeses elav ümaruss. See jäsemetes, enamasti jalalabas elutsev parasiit võib kasvada kuni pooleteist meetri pikkuseks. Looduslikest veekogudest joodava veega inimorganismi sattuva parasiidi kohalolust annab teada muhuke, mis paisub järjest suuremaks ning tekitab ebameeldivat kihelust. Varsti muhuke rebeneb ja hakkab veritsema. Kui nüüd inimene torkab jala vette, pistab veritsevast haavast otsa välja peenike, umbes 1 mm jämedune valkjaskollakas uss, tõmbudes veidi aja pärast haava tagasi – nõnda eritas uss vette portsu piimjat vedelikku, milles oli miljoneid vastseid ja pugesi siis taas peitu. Erinevalt enamikest parasiitidest pole nad peremeeste osas valivad, elutsedes paljudel loomaliikidel. **Mis parasiit?**

33. Kultuuripärandi aastale pühendatud küsimus. Selle legendaarse Uku tikkija ja Muhu mustrite looja tööde kohta on öeldud, et neid vaadates on tunda lillede lõhna. Mustreid joonistades paneb meister oma töösse alati suure annuse loomise rõõmu ja armastust kodusaare Muhu kauni looduse vastu. Esimese kogumiku "Muhu mustrid" andis ta välja 1998. aastal, 2010. aastal ilmus teine kogumik ning tänavu ilmus "Suur tikandiraamat", alapealkirjaga "Muhu mustritest varjutikandini". Et teile aga natukegi lootust anda, lisame juurde, et sama perekonnanime kannavad ka näiteks üks kümnevõistluse Euroopa meistreid või Saksa kirjanik, keda peetakse üheks parimaks Kolmanda Reichi languse kirjeldajaks. **Kes?**

34. Keenia sportlaste medalisaak vastupidavusaladelt on kogutud ilmselt tänu heale võhmale, mitte hea tehnika tõttu. See, millist ohtu kätkeb endas Keenia võistlusdress kombineerituna jalgrattaga, sai üsna selgeks 2006. aastal jalgrattaspordi MM-il Salzburgis, kui üks Keenias sündinud nooruk stardikõrgenduselt pääsenuna juba esimese kurvi sirgeks sõitis ja rajakohtuniku sillutisele kukutas. Sõit õnnestus tal siiski 36. kohaga lõpetada ja ka hilisemast on mitmeid meeldejäävaid finišeerimisi ette näidata – nt Londoni OM 109. (eelviimane) koht meeste grupisõidus. Aga tema saavutuste pagasis on ka Omaani velotuuri võit tänavu veebruarist. **Kes?**

35. Napolist idas asub ohtlikuks tunnistatud Vesuovi vulkaan, ent läände jääb tõeline põrgu. Pealtnäha on tegemist merepinnal asuva tasase maatükiga, kus puuduvad kõrgemad mäed, tegelikult asub seal 150 km² suurune Euroopa suurim vulkaan, mille nime võib tõlkida kui Põlevad Väljad. Supervulkaani esimene teadaolev suurem purse toimus umbes 39 000 aastat tagasi, tookord kattis õhkupaiskunud tuhk ja tolmu pool Euroopat. Viimati purskas vulkaan 1538. aastal, purse kestis kaheksa päeva. Et alates 1970. aastaist on taas täheldatud seismilist aktiivsust, asusid vulkanoloogid mõned aastad tagasi piirkonnas tegema (p)uurimistöid. **Mis vulkaan?**

36. Juba tema üks esimesi töid peale kooli lõpetamist, 1986. aastal valminud aerodünaamiline alumiiniumiste Lockheed Lounge, paigutas ta tippdisainerite seltskonda ning seal püsimine ei valmista küsitavale austraallasele mingeid probleeme. Võimalust tema loomingut enda ümber leia on küllaga – mullu rüütlikeisusesse löödud kunstnik on disaininud ka näiteks tosse Nike'ile, teksaseid G-Star Raw'le, köögivahendeid Tefalile jne. **Kes on nähtavate tööde autor?**

37. Hügieen eelkõige! Kui pärast mõnda head kilba tekib Elroni rongis tahtmine mängutegijaid kättpidi tänada, oleks tarviline eelnevalt käsi pesta. Vanades rongides oli see kindlasti komplitseeritud, ent uutes vast mitte nii väga. 2014. aasta jaanipäevaks peaks kõik 38 uut mootorvagunitega rongi-koosseisu Eestisse jõudma ja sealsed WC-d näevad välja just sellised, nagu pildilt näha. Rongid kannavad tüübinime FLIRT (*Flinker Leichter Innovativer Regional-Triebzug* või *Fast Light Innovative Regional Train*). **Millise firma rongidega on tegu?**

38. Ta on viimane Briti monarh, kes sündis väljaspool Suurbritanniat – 1683. aastal Hannoveris. Kuningaks krooniti ta 1727. aastal, peale tema isa surma. Kroonimise puhul kirjutas Händel neli uut pala, tuntuim neist on ka UEFA Meistrite liiga hümnina allikaks olev Zadok the Priest. Ta oli viimane Briti kuningas, kes ise lahingus oma vägesid juhtis, toimus see 1743. aastal Austria pärlussõja ajal Dettingeni lahingus. Kui kaks aastat hiljem jakobiinid sõjaväega teda kukutada üritasid, oli see seni viimane kord, kui Britannia saarel maabub vaenlase sõjavägi. Teadaolevalt on ta ka ainus Briti monarh, kes on surnud tualetis – 1760. aastal tabas teda hommikuse tualeti ajal aneurüsm ning ta suri potilt kukkudes saadud vigastustesse. **Kes?**

39. Lühend WC tähendab spordis *wild cardi* ehk priipäaset turniirile. Tennises on kaks sel moel turniirile pääsenud mängijat suutnud tulla üksikmängus Suure Slämmi turniirivõitjaks. Esimest korda juhtus see 2001. aastal Wimbledonis, kui vabapääse anti tuntud murumängijale, kes oli langenud ATP tabelis 125. kohale. Teist korda sai tavatus teoks 2009. aastal USA lahtistel meistrivõistlustel, kui võidutses mängija, kes oli just tagasi pöördunud enam kui aastaselt võistluspausilt. **Kes on need tennisistid?**

40. Kuulete esinemas bändi, kes on oma pika ajaloo jooksul jõudnud korra ka Tallinna Linnahallist läbi põigata. Oma 35. tegevusaasta puhul uut albumit ja tuuri lubanud grupis on asutajaliikmeid alles veel kolm – David Paich, Steve Lukather ja Steve Porcaro. End vetsuteemadel tugevamalt tundvatel kilbaritel sobib ka vastuseks kirjutada 1917. aastal Jaapanis asutatud maailma suurima tualetipotitootja nime. **Mis ansambel?**

41. Brasiilia presidendiametis oli ta aastatel 1961-1964, kuni kukutamiseni sõjalise riigipöördega. Seejärel elas ta eksilis kõigepealt Uruguays ja hiljem Argentinast, kus ta 1976. aastal suri. Ametliku versiooni kohaselt suri president südamerabanduse tagajärjel, surnukeha ei lahatud ei Argentiinas ega Brasiilias, kuhu ta matmiseks viidi. Kahtlused kerkisid 2008. aastal, kui üks Uruguai luureohvitser teatas, et rahvakeeles Jango'na tuntud presidendi mürgitasid Brasiilia sõjaväehunta nõudmisel Uruguay luuretöötajad. Loodud on riiklik töökomisjon, mis plaanib tõe jaluleseadmiseks endise presidendi säilmete ekshumeerimist. **Kes?**

42. Maalil *The Gallery of the Louvre* (1832) võite leida 38 tillukest koopiat paljude kuulsate kunstnike töödest. Selle autoriks on ameeriklane (1791-1872), kelle meelisteemadeks kunstis olid tegelikult ajaloomaalid ja portreed. On arvatud, et üks pöördelisi hetki tema loometeel oli 1825. aastal, mil ta Washingtonis töötades sai teate abikaasa haigusest ja surmast, kiirustas koju New Havenisse, ent ei jõudnud isegi matustele. Nii enne kui pärast seda kurba vahejuhtumit käis ta korduvalt Euroopas oskusi täiendamas ning ka maali *The Gallery of the Louvre* alustas ta Vanas Maailmas ning viis lõpule Uues. Seejuures maali lõpetamine venis, sest kojusõidul toimunud kohtumine Bostoni teadlase Charles Thomas Jacksoniga viis küsitava mehe mõtted mõneks ajaks mujale. **Kes on selle maali autor?**

43. Kuigi kassid enamasti vett ei armasta, siis pildil nähtava tõu isendite puhul see reegel enamasti ei kehti. Isegi nimetus on neil veega seotud – nad on pärit maailma ühe suurima (suurus ligi 4000 km²) umbjärve äärest, ning selle järve nime järgi neid tuntaksegi. Nende karvkate on pikk, pehme ja siidine ning hoidmaks nende kasukat pulstidest vabana, on kõige parem neid igapäevaselt harjata, see aitab vältida suurte pusade ja viltide teket. Suured ja lihaselised kassid on intelligentsed, mis teeb neist suurepäraseid seltsilised. **Mis kassitõug?**

44. See Kaali kraatritest põhja pool asuv männik on vääriselupaikade nimistus juba selle sajandi algusest, Muldkatte iseärasus, Saaremaa eriline, suvel soe ja kuiv kliima ning metsa pidevus on koos juhusega toonud siia 12 kaitstavat, ohustatud või väga haruldast seeneliiki. Erast Parmasto eestvedamisel loodud Eesti esimesest seenekaitsealast pärinevad ka kolme seeneliigi Eesti esmaleiud, erilist huvi neist pakub lilla põdrakokk, mis arvatakse näiteks Kesk-Euroopas olevat hävinud. **Mis kaitseala?**

45. Tänavu tähistas oma 70. juubelit Paides sündinud kergejõustiklane, kelle laeks jäi EM-võistluste 6. koht ning maailma hooaja 8. tulemus. Kui uskuda spordileksikoni, lõpetas ta aasta varem 21-aastasena Tallinna 22. kk-i, tuli oma tippaastal 1966 ka Dünamo ja üliõpilaste üleliiduliseks meistriks (ehkki asus TPI-s kõrgharidust jahtima alles aastajagu hiljem...) Üllataval kombel on selle mehe saak Eesti meistrivõistlustelt üpris kasin – välistingimustes vaid kaks tiitlit teatejooksudes ning siseoludes individuaalselt samuti kaks esikohta; üks neist seejuures kõrgushüppes, kus ta on karjääri jooksul korranud ka Eesti rekordit 2.01. Ehk on kellelgi abi teadmisest, et tõsisemaid treeninguid alustas ta Viktor Vaiksaare juures alles 18. eluaastal. **Kellest on jutt?**

46. Ehkki küsitav inglise kirjanik (1707-1754) on peamiselt tuntud kui satiirik, on tal oluline osa ka õiguskaitseorganite ajaloos. Ta on nimelt Bow Street Runnersi, mida nimetatakse ka esimeseks Inglise politseijõuks, üks asutajatest. Kooli lõpetamise järel alustas ta näidenditega, seejärel õppis Hollandis poolteist aastat õigusteadust ja kirjandust. Rahapuudusel naasis Inglismaale, kus juhtis teatrit, mis mängis tema enda loodud näidendeid (peamiselt satiirid). Peale tsensuuriseaduse vastuvõtmist jätkas juuraõpinguid ja sai õiguse töötada advokaadina. Kirjaniku peateos "Tom Jones: ühe leidiku lugu" ilmus neljas köites 1749. aastal, viimaseks romaaniks jäi 1751. aastal ilmunud "Amelia". **Kes?**

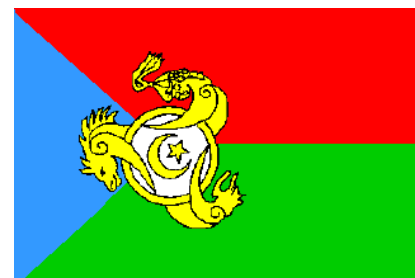
47. Need nõõbisilmsed tegelased on ilmselt tuttavad paljudele tütarde isadele-emadele ning kindlasti on ka Jõuluvana saanud palju kirju, et head lapsed tahavad endale just neid nukke, kes esmakordselt lasti välja 2010. aastal Billy Buttons'i nime all. See nimi aga muudeti peagi tänapäevase vastu, ning 2010. aasta detsembris omasid nad suure osa nukkude müügiturust USA-s. Nukkude teine tulemine sai alguse tänavu märtsis, kui nende tegemisi hakati kajastama regulaarses TV-programmis. **Mis on nende ühine nimetus?**

48. Schwarzwaldis, Baden-Württembergi liidumaal, üsna Šveitsi piiri ääres on 20 000 elanikuga väikelinn (näete ka vappi), mida esimest korda on 889. aastal mainitud Esginga nime all. Linna lähistel ühinevad kaks jõge – Breg ja Brigach – ning voolavad edasi nime all, millel ilmselgelt on olnud mõjusid linna praeguse nime kujunemisloos. Seda nime küsimegi. **Mis linn?**

49. See tantsukool tähistas tänavu oma 34. sünnipäeva, kuid endi sõnul alustati kogu endise NSV Liidu esimese võistlustantsuklubina juba 1957, mil tegutseti Tallinna Paberikombinaadi kultuuriklubi "Tselluloos" katuse all. 1979 toimus taassünd tolleaegses Haridus- ja Teadusala Töötajate Majas, kus tantsu õpetasid Aare Orb ja Merle Klandorf. Täna tegutsetakse lisaks peamajale Tallinnas ka Elvas, Pärnus ja Rakveres. Kooli hingekirja kuulunud tantsijaist/treenereist on tuntumad Matis Toome, Helen Klandorf, Marko Kiigajaan, Kerttu Tänav, Aleksandra Žeregelja, Olga Kosmina jt. **Mis tantsukool?**

50. Küsime valdavalt islamiusulist (sunniidid) turgi rahvast, kel veel 16.-18. sajandini oli oma riik Tarki (Targau) kandis. Nad on arvatavasti kasaaride järeltulijaid ja kokku on neid vast pool miljonit inimest, kellest ~430 000 elab peamiselt Kesk-Dagestani eelmäestikes ja tasandikel (15% sealsest elanikkonnast), lähemaiks naabreiks tšetšeenid, avaarid, aserid, dargid, lesgid ja lakid. Rahva kõnekeel kulub turgi keelte kõptsäki-polovetsi rühma ning kirjapanekul on aegade vältel kasutatud nii araabia, ladina kui ka vene tähestikku. Traditsioonilisteks tegevusaladeks on olnud niisutuspõllundus, viinamarjakasvatuse ja karjandus. Eestis elas 2011. aasta rahvaloenduse andmetel selle rahva esindajaid kokku 12, samast rahvusest oli ka 1980. aastal vabamaadluses olümpiakulla võitnud Tallinna dünamolane Saipulla Absaidov. Näete ka nende (rahvus)lippu. **Mis rahvas?**

51. See UNESCO maailmapärandi sekka arvatud rajatis asub Oxfordi lähistel romantilises 8,5 km² suuruses pargis. Kompleksi ehituse ajendiks oli inglaste soov tänada esimest Marlborough' hertsogi, kes viis 1704. aastal Baierimaal peetud lahingus Louis XIV vastased koalitsiooniväed võidule baierlaste ja prantslaste ühisjõudude vastu. Loss rajati XVIII sajandi esimesel veerandil, kavandati inglise barokkstiilis ning sai nime just selle eelpool mainitud lahingu (tuntud ka kui teine Höchstädti lahing) toimumispaiga järgi. **Mis loss?**

52. Element järjenumbriga 85 on maakoos kõige vähem levinud, maakoos on seda hinnanguliselt vähem kui 30 grammi. Kõik ta isotoobid on radioaktiivsed, stabiilseimal neist (massiarvuga 210) on poolestusaeg 8 tundi, sellest ka tema tänapäevane nimetus, mis tähendab "ebapüsiv". Kui Mendelejev avaldas oma perioodilisuse tabeli, jäi joodi all olev lahter tühjaks. Teadlaste katsed seda loodusest leida luhtusid, samuti tunnistati vigasteks ka esimeste tehisvalmistamiste teated. Seetõttu peetakse esmasünteesijateks California Ülikooli teadlasi, kes said sellega hakkama 1940. aastal. Kolm aastat hiljem avastati elementi ka loodusest. Praktiliselt kasutust leiab vaid isotoop 211, mida kasutatakse keemiaravis. **Millisest elemendist on jutt?**

53. Ta ei osale menuseriaalides, reklaamides ega figureeri seltskonnameedias, ent teisalt võiks teda pidada Euroopa teatriringkondades kõige tuntumaks Eesti näitlejaks – tema foto avab Saksamaa ühe olulisema sõnateatri Münchner Kammerspiele uue hooaja paksus raamatus näitlejate galerii. Lavakooli 22. lennu lõpetanud NO99 truppi kuuluv näitleja pälvis 2004. aastal Voldemar Panso nimelise preemia, 2006. aastal Kristallkingakese auhinna noorele näitlejale ning 2012. aastal hinnati tema Triksteri rolli lavastuses «Three Kingdoms» parima meeskõrvalosa auhinnaga. Mainida tuleks ka peaosa Rainer Sarneti filmis «Idioot». **Kes?**

54. Hiina traditsioonilise kultuuri üks baastekste, vahel ka maailma vanimaks oraakliramatuks nimetatav teos on I Ching (易经, *Yījīng*). Selle põhitekst on ülimalt napp, äärmiselt korrastatud ja märgiliselt liigendatud. Vanima kihistuse moodustavad kaheksa pidevatest ja katkendlikest joontest kolmikmärgi (trigrammi) ning nende omavahelistest kombinatsioonidest moodustatud 64 kuuikmärgi (heksagrammi). See raamat on süsteem, mida kasutati juhuslike sündmuste korrapärasuse kaardistamiseks ning tekst kirjeldab iidset kosmoloogiat ja filosoofia süsteemi, mis on loomuomane iidsetele hiinlaste uskumustele. **Mis nime all teatakse seda otsuste tegemise teejuhti eesti keeles?**

55. Meeste jalgpalli MM-võistluste finaaltourniiride ajaloos on vaid korra juhtunud, et turniiri resultatiivseim ja ühteaegu parimaks mängijaks valitud mees võidab ka meeskondliku MM-tiitli – ja seda kõike kodupubliku silme all. **Mis aastal selline lugu juhtus ja kes oli see pärjatud vutimees?** NB! Kaheosaline vastus!

56. Siit mitte väga kaugele jääva paiga energiasambad on jõuliselt murdnud Eesti sensitiiviteenuste turule. Suviti pidavat seal käima lausa mitu bussitait rahvast päevas. Raviideoloogia põhineb väidetavalt sügaval maapinnas asuval geoloogilisel lõhel, kust kerkivad tervendavad energiasambad. Selliseid paiku olevat maailmas vaid viis ja üks neist juhuse tahtel just Järvamaal, meie küsitava rüütlimõisa pargis. Kogu „ravi“ põhinebki inimeste mõisaaeda juhatamisel ning selle või tolle põõsa või puu alla istuma panemisel, mida korraldab energiamõisa perenaine, sensitiiv Helle Anniko. **Mis paik?**

57. Tema karjääri alguses läks kõik ülesmäge – üks esimesi filmirolle filmis “Bob & Carol & Ted & Alice (1969)” tõi Oscari nominatsiooni parima kõrvalosa eest, peaosa järgmisel aastal linastunud filmis “MASH” aga kuulsuse, mis aitas ta ka Time kaanele ning Kuldgloobuse nominatsiooni. Peagi aga läks kõik allamäge – järgnevad filmid osutusid enamasti ebaedukateks, lagunes ka abielu Barbra Streisandiga. Ent märkimist väärivat leiab sealtki – kriitikute kiidusõnu tõi vananeva maffiamehe roll filmis “Bugsy”, ta on olnud osaline kõigi kolme “Ocean’s-i” filmi kelmimeeskonnas. Populaarses teleseriaalis “Sõbrad” oli ta üks väheseid kõrvalosatäitjaid, kes osales igal hooajal. **Kes?**

58. See on maailmas laialt tuntud kulinaarne autasu, mille ajaloo kohta liigub erinevaid versioone. Üks neist ulatub tagasi 17. sajandisse, mil asutati vaestekool tütarlastele. See sai peagi kuulsaks õppurite kokakunsti osava valdamise poolest. Autasu olevat saanud nime eseme järgi, mida hakkasid kandma 17-aastaseks saanud tüdrukud. Sama nime kannab ka 1895 Pariisis asutatud kokakool, mis on tänaseks laienenud juba enam kui 50 õppeasutuseks üle maailma. Ka kahe paneeritud sealihatüki vahele keeratud juustuviiluga rooga tuntakse selle nime all. **Mis auhind?**

59. Peale Margus Hundi liitumist Cincinnati Bengalsi meeskonnaga on NFL jõudnud senisest enam siinsesse meediasse. Ent kuivõrd olete te end harinud liiga ajalooga? Kontrolliks küsime liiga kõige edukamat meeskonda, kelle maskotti me teile ka vaatamiseks pakume. See 1933 aastal rajatud klubi on vanim AFC konverentsis, tänast nime kannavad nad alates 1945. aastast. Et meeskond mängib koos Cincinnati meeskonnaga ka samas AFC Põhjadivisjonis, on klubide vahel rohkem hõõrumist kui tavaliselt. Ehkki Bengalsi meeskond on olnud tänavu edukam, võitis omavahelise kohtumise viimati 2009. aastal Super Bowli võitnud meeskond. **Mis meeskond?**

60. Backstreet Boys, N'Sync, Britney Spears, Five – see on osa popmuusika tähtedest, kes on teinud koostööd küsitava laululooja ning muusikaprodutsendiga, kes koos oma partnerite Tom Talomaa ja Max Martiniga tegi Rootsist 1998. aasta maailma kolmanda muusikaeksporditja USA ja Suurbritannia järel. Oma karjääri alustas ta DJ-na, esimeseks tema poolt produtseeritud singliksi oli Dr. Albani "Hello, Africa" (1990). Tõelise rahvusvahelise läbilöögi alguseks võib pidada aga Ace of Base'i lugu "All That She Wants". Uskumatu edu sai aga kiire lõpu, kui küsitav 1998. aastal kõigest 35-aastasena vähki suri. Alates käesolevast aastast antakse Rootsist välja temanimelisi muusikaauhindu. **Kes?**

61. Ludo lauamängude poe müügitabeleid on mitmel korral trooninud see 2004. aastal Frederic Moyersoni poolt loodud lõbus mänguke, kus mängijad kehastuvad põialpoistest kaevuriteks. Kordamööda kaarte lauale asetades töötavad mõned neist kulla leidmise nimel, teised aga püüavad neid igati takistada. Mängule on nime andnud tegevus, mis legendi kohaselt olevat endale nime saanud prantsuse keelest, puukingade järgi. Sama tegevuse järgi on nime saanud ka näiteks Beastie Boysi lugu, millele Spike Jonze poolt loodud muusikavideot peetakse üheks kõigi aegade parimaks. **Mis lauamäng / tegevus see niisugune on?**

62. Ta oli Amittai poeg, üks Vana testamendi prohveteid, kellele sai osaks Jehoova käsk minna hävingut kuulutama ühte tolle aja suuremasse patupessa. Linna päästnuks vaid see, kui elanikud parandaks oma meelt ning loobuks kurjusest ja vägivallast. Prohvet ise uskus Jumala ülimasse headusesse, tõrkus ülesannet täitmast ning püüdis hoopis põgeneda. Kui see katse luhtus, soostus ta viimaks endale pandud ülesannet täitma, tõi assüürlastele kaasa meelearandust, pööras inimesed õigele teele ning päästis nõnda kogu linna. Tema nimi tähendab heebrea keeles "tuvi" ja piiblis tähistab tuvi sümboolselt eelkõige sõnumitoojat ning lepitust Jumala ja inimeste vahel. **Kes oli see prohvet?**

63. Selle 1971. aastal müüki paisatud auto hinnaks pidi jääma vaid 2000 dollarit, nii et eelarvesurve inseneridele oli tohutu. Koonerdamise tõttu paigutati auto kütusepaak tagatelle taha, kus see võis tagant otsasõidu korral puruneda ja plahvatada! Kütusepaakide turvaprobbleemi lahendamine maksnuks 11 dollarit auto kohta, kokku 137 miljonit, ent asutusesisestest dokumentidest on välja imbunud, et seda peeti liiga kalliks – odavam oli maksta avariides hukkunute omastele ja kannatanutele valuraha. **Mis autoga oli see kalk korporatiivne otsus seotud?** Õige firma annab ühe punkti, 1980. aastani toodetud mudeli nimi toob teise lisaks. NB! Kaheosaline vastus!

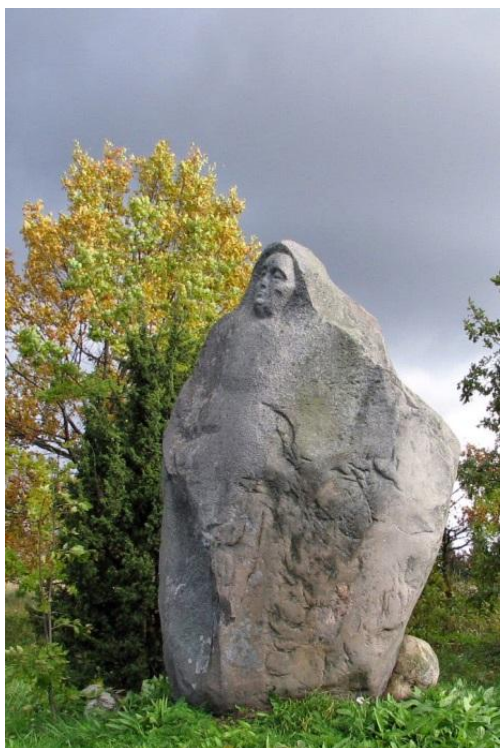
64. Oma 45 eluaasta jooksul jõudis ta kirjutada ristsõnu, keelemänge, esseesid, arvustusi, palindroome (üks oli 1247 sõnaline!), romaane, luuletusi, näidendeid, mälestusi, filmistsenaariumeid – võite vist ise eri žanridega nimekirja jätkata. 20. sajandi kirjanduse suurkuju sündis Pariisis poola juutide perekonda, tulevase kirjaniku mõlemad vanemad hukkusid Teise maailmasõjas. Juba teismelisena hakkas ta kirjutama ning 1955. aastal avaldati ta lühiretsensioone mainekas kirjandusajakirjas "La Nouvelle NRF". Tema ülesehituse poolest rangelt matemaatiline, sisult aga kerge ja mänguline peateos „Elu, kasutusjuhend“ (1978, eesti keeles 2012) on üks 20. sajandi kirjanduse omapärasemaid suurteoseid. Eesti keeles on ilmunud ka "Mõelda/liigitada ja teisi tekste" ning "Ruumiliigid". **Kes?**

65. Pärast eraettevõtete tegevuse lõppu ENSV-s hakkas 1947. aastal Tallinnas tegutsema kummitööstuse artell, kus esialgu valmistati pappmassist nukke, hiljem keskenduti kummist, kilest ja vahtkummist mänguasjadele ning suveniiridele. 1950. aastate lõpul hakati tootma kummist korvpalle, mis vahetasid välja varasemad nahkpallid. Vahtkummist mänguasjade tootmiseni jõuti 1960. aastate teisel poolel, kui kunstnik Kalju Reitel tegi esimesed näpunukud Eit ja Taat. 1974. aastal tuli liituda Kunstsarvete hasega ja tekkis tootmiskoondis Polümeer, kus kummitoodete vabriku tootmisvahendeid ning traditsioone kasutades algas karvaste vahtkummist „samblaloomade“ tõeline masstootmine. **Mis nime see vabrik 1947-1974 kandis?** Kes vanu ettevõtteid hästi ei mäleta, võib mõelda nt mõistele matemaatikast.

66. Vana-Kreeka mütoloogias hoolitsesid aastaaegade vahelduse eest looduslike ajaühikute (tundide ja kuude) jumalannad. Algselt olid nad looduse eri hooaegade personifikatsioonid, kuid hilisemal ajal peeti neid üldiselt korra ja loomuliku õigluse jumalannadeks. Nad valvasid Olümpose väravaid, hoolitsesid maa viljakuse eest ning liigutasid taevas tähti ja tähtkujusid. Aastaaegade kulgu kujutati nende tantsuna. Nende arv varieerus eri allikais, kuid enamasti oli neid kolm. Igäühele neist on antud ka erinevaid nimesid, kuid ühine nimetus on jäänud ikka samaks. **Mis nime all neid (kõiki) teatakse?**

67. Oma debüütfilmiga "*Noirs et blancs en couleur*" (1976) võitis ta parima välisfilmi Oscari, järgmine film "*Coup de tete*" (1979) osutus väga menukaks Euroopas. Cesari auhinna parima lavastajatöö eest on ta võitnud kolm korda – filmidega "Võitlus tule pärast" (1981), "Roosi nimi" (1986) ning "Karu" (1988). Tema hilisemate teoste hulka kuuluvad nt "Armuke", "Seitse aastat Tiibetis" ja "Vaenlane väravas". **Kes?**

68. *Merops apiaster* on üks värvikirevamaid linde, keda Eestis kohata võib. Paraku on nad meil eksikülalised ning neid võib silmata vaid rände ajal. Nende levila hõlmab pigem Lõuna-, Kagu- ja (osaliselt) Kesk-Euroopa, Lähis-Ida ja Põhja-Aafrika. Nad on rändlinnud, talvituvad Aafrikas, Indias ja Sri Lankal. Pikkus 27–29 cm, tiibade siruulatus 44–49 cm. Söövad suuri putukaid, jahtides saaki sageli ka suurtes kõrgustes purilennul. **Kes on see pildil olev kirju linnuke?**

69. Näete Juhan Raudsepa loodud raidkuju, mis püstitati Pirita jõe lähiste 1970. aastal, asendamaks varasemat, kohalike koduloolaste pandud mälestuskivi. Nii üks kui teine pidid elus hoidma mälestust millestki/kellestki, mille/kelle kirjutas tuntuks Fr. R. Kreutzwald. See küsitav, keda/mida muiste austati arvatavasti kui Tallinna linna kaitseala piirimärki, hävis kahjuks juba 150 aastat tagasi hoolimatu jaanitule tegemise käigus. **Kelle/mille mälestusest on jutt?**

70. Nõuka-aegsel ateistlikul poolsajandil, mil kiriku kasutada olevad hooneid ja varasid riigistati ning mitmetele leiti uus otstarve, oli uute pühakodade rajamine Eesti NSV-s suur harulduseks. Mõned olevat Setumaale ning Peipsi äärde siiski rajatud ja selliseid poolsalaja kerkinud ehitisi – kui nad juba püsti olid – hiljem lõhkuma ei hakatud. Võimuorganite teadmisel, n-ö „legaalselt“ ehitati ENSV-s vaid üks uus kirik. Praegu tegutseb seal EEVL Valguse Tee Vabakogudus. **Kuhu see ehitati ja mis aastal see valmis?** NB! kaheosaline vastus!

71. Ta oli Eesti üks esimesi professionaalseid muusikuid. Algteadmised muusikast sai isalt, kes oli Paide köster ja organist. Lapsena õppis ta nii orel- kui klaverimängu, 1872 sõitis ta Peterburi eesmärgiga tööd leida ja edasi õppida. Seal pühendas ta palju aega kohalikele eestlastele, juhtides Peterburi eesti seltside koore. Hea dirigendina kutsuti ta juhatama Eesti III, V ja VI üldlaulupidu. Ta on kirjutanud looduslüürilisi koorilaule ja esimesed eesti koorikantaadid. 1880. aastatel avaldas koorilaulukogumikke – "Järvamaa ööbik", "12 laulu segakoorile" ja "10 laulu meeskoorile". 1907. aastal reisis Saksamaale tiisikust ravima ning suri seal. **Kes?**

72. See on üks huvitav taim. Liilialiste sugukonda kuuluva mitmeaastase rohttaime lehed asuvad varrel küll vahelduvalt, kuid ühekülgselt. Mais-juunis näeme varre teisel, tühjal küljel rippumas valgeid õisi. Nii on taime ülemine pool lehtede, alumine aga õite jaoks. Õied pole tegelikult päris valged: nende tipud on sageli veidi rohekad. Õied meenutavad veidi maikellukest, kuid on pikad ja peenikesd nagu putked. Taime marjad on sinakasmustad ja 7–10 mm läbimõõduga. Marjas on 7–9 seemet. **Mis taimest on jutt ning pilt?**

73. Sellele kvartsipere kalleimale liikmele annavad iseloomuliku violetse värvuse mangaan, raud ja titaan. 18. sajandil oli tema hind peaaegu võrdne teemandiga, ent suurte leiukohtade avastamine Brasiilias ja Uruguays tõi suurt hinnalangust. Värvilt on ta väga ilus ning seda hinnalisem, mida rauarikkam ja tumedam ta on. Kalliskivina on tal ometi ka suur puudus, nimelt muutub ta intensiivne värvus valguse käes aegamööda heledamaks ning kunstlikus valguses näeb ta välja kahvatum ja elutum, kui päevavalguse käes. Antiikajal usuti, et ta kaitseb joobe eest, ka tema nimetus tuleneb kreeka keelsest sõnast "mitte-purjus". Kuna lillat värvi on peetud kahetsuse värviks, kasutati seda keskajal palvehelmete valmistamiseks. **Mis kivi?**

74. Tänavu Euroopa meistriteks tulnud Prantsusmaa korvpallimeeskonnas on ikka veel alles üks mängija neist, kes kuulus koondisse ka 12 aastat tagasi, kui Eesti korvpallikoondis sai prantslaste üle meldejääva võidu. Erinevalt oma NBA-s pallivast nooremast vennast on küsitav kogu oma profikarjääri jooksul kuulunud Hispaania või Prantsusmaa tippklubidesse, hetkel mängib ta Nancy värvides. EM-idelt on tal täiskomplekt medaleid – tänavusele kullale lisaks ka kaks aastat tagasi saavutatud hõbe ning 2005. aasta pronks. **Kes?**

75. Tema raamatud on Saksamaal arvatavasti sama tuntud kui näiteks Eestis lood koeratüdruk Lottest või Naksitrallid. Kokku on ta kirjutanud ja illustreerinud umbes 50 laste- ja noorteraamatut, kõige populaarsemad on tema raamatud, mille peategelane on Sams ehk eesti keeli Laupa. Eesti keelde tõlgiti esimesena just Laupast rääkiv "Nädal täis laupäevi". Kuigi raamat ilmus saksa keeles juba 1973. aastal, siis eesti keelde tõlgiti see alles 2010. aastal. Laupa aegumatusest kõneleb ka fakt, et temast on praeguseks valminud ka arvutimäng ja kolm filmi. **Kes?**

76. Selle Sotsiaalministeeriumi, Äripäeva ning ajakiri Pere ja Kodu poolt korraldatava konkursi esimeseks võitjaks tunnistati Eesti Post, tänavusel konkursil, kus osales 46 ettevõtet, valiti parimaks ka 2011. aastal võidutsenud Microsoft Eesti. Kahekordsed võitjad on veel Vain&Partnerid (2004, 2005) ning Webmedia (nüüdne Nortal) (2008, 2010). **Mis konkurss?**

77. See oblast Venemaa Keskföderaalringkonnas on Eestist suurem (60 211 km²), kuid 75% alast on kaetud metsaga ning elanikke on umbes 660 000. Ligi pooled elanikest elavad samanimelises oblastikeskuses, kus samanimeline jõgi suubub Volgasse. Linn asutati 12. sajandil ning oli alates 13. sajandist vürstiriigi keskuseks; seal on palju vanu kirikuid ja kloostreid ning ta kuulub Venemaa "kuldse ringi" linnade hulka. Selle paikkonna on lauluteksti sisse põiminud Peeter Volkonski ja kuulajaile vahendas selle väidetavalt Eesti esimese räpiloo vormis Alar Kotkas. **Mis linn/oblast/jõgi see on?**

78. Küsimise selle häbitu autoportree loojat. Kõiki akadeemilisi reegleid ja klassikalist ilukaanonit murda ihanud mehe piltide liialdatud inetus ja pealetükkiv nilbus põhjustasid saja aasta eest publiku seas šoki, kõlvatute joonistuste levitamise tõttu istus ta isegi lühiajaliselt kinni. Kaasaegsete meenutuste järgi oli ta inimesena seevastu oma autoportreede täielik vastand – tasane, kartlik ning peaaegu et väikekodanlik tüüp. On oletatud, et tema loominguga puhul polnud tegu spontaanse enesepaljastuse, vaid pigem kalkuleeritud ja teatraalse instseneeringuga. **Kes?**

79. Ta on deemonite juht, "karvane olend", kõrbedeemon. Koos teiste langenud inglitega, kes laskusid maa peale, õpetas ta inimkonnale salateadmisi: nõidust, kirjakunsti, astroloogiat, taimede ja nende juurte kasutamist, ilmaennustamist. Ta õpetas inimestele ka metallide töötlemist ning tapariistade kasutamist. Naistele tutvustas ta ehteid, käevõrusid, kalliskive ja peegleid ning õpetas naisi end jumestama. Jumala käsul aheldas peaingel Raafael ta kõrbesse, kuhu ta jäi viimse kohtupäevani, mil ta igavesse tulle heideti. **Kes?**

80. Kuuldavat bändi tunnustavad nii kriitikud kui ka fännid. 2009. aastal ilmunud omanimelise debüütalbumiga kinnitati kanda kui väga andekas ja tugev popartist. Bändi panid 2005. aastal kokku lapsepõlvesõbrad ja koolikaaslased Oliver Sim ja Romy MadleyCroft, hiljem liitusid produtsent Jamie Smith ning kitarrist Baria Qureshi, kes lahkus bändist 2009. aastal. Debüütalbumit lindistati öösiti, sest see lisas muusikale juurde seletamatu öise aja müsteeriumi ning omamoodi intiimsuse, mis lõpuks saigi bändi loominguga oluliseks omaduseks. Küsitavat bändi on üheks parimaks uueks tulijaks pidanud nii Rolling Stone'i kui NME ajakirjad. Nad on esinenud suurtel festivalidel (Lollapalooza, Bestival, Glastonbury, Reading jt). Kuuldav bänd oli ka tänavuse Positivuse üks peaesinejaid. **Mis bänd?**

Küsimusi koostasid Priit Naruskberg ning Rait Männik

I plokk

1. Central Park (PNB)
2. Alfred Jodl (RM)
3. Massiaru kool (PNB)
4. Kilpnääre (PNB)
5. Mäger (RM)

II plokk

6. Pertti Karppinen (RM)
7. Jean Edmond Dujardin (RM)
8. Intarsia (PNB)
9. Konrad Zuse (PNB)
10. Loppegunde, Löpekund (RM)

III plokk

11. Clovise kultuur (PNB)
12. Koibikulised (PNB)
13. Jocelyn Wildenstein (PNB)
14. Mihhail Kõlvart (RM)
15. Ilja Ehrenburg (RM)

IV plokk

16. Genever (PNB)
17. Eve Kask (PNB)
18. Liége (PNB)
19. Aquaphor (PNB)
20. Skertso (PNB)

V plokk

21. Tambovi hunt (RM)
22. Antipoodid (PNB)
23. Daisy Tauk (PNB)
24. Skeleton (RM)
25. Slavoj Žižek (RM)

VI plokk

26. Ašoka Suur (RM)
27. Pilgrim (RM)
28. Parallaks (PNB)
29. Jahukaste (RM)
30. Johannes Kits (PNB)

VII plokk

31. BNP Paribas (RM)
32. Mediina ehk ginea niituss (PNB)
33. Leida Kirst (PNB)
34. Chris Froome (RM)
35. Campi Flegrei (PNB)

VIII plokk

36. Marc Andrew Newson (PNB)
37. Stadler (Rail AG) (RM)
38. George II (PNB)
39. Goran Ivanišević, Kim Clijsters (PNB)
40. Toto (PNB)

IX plokk

41. João Goulart (PNB)
42. Samuel Finley Breese Morse (RM)
43. Türgi van (PNB)
44. Liiva-Putla seenekaitseala (PNB)
45. Jüri Otsmaa (RM)

X plokk

46. Henry Fielding (PNB)
47. Lalalupsud (lalaloopsies) (PNB)
48. Donaueschingen (RM)
49. Revalia Tantsukool (RM)
50. Kumõkid (RM)

XI plokk

51. Blenheim (Winston Churchilli sünnikodu) (RM)
52. Astaat (PNB)
53. Risto Kübar (PNB)
54. Muutuste raamat; Muutuste kaanon (RM)
55. Mario Alberto Kempes Chiodi / 1978 (RM)

XII plokk

56. Kirna (RM)
57. Elliott Gould (PNB)
58. Cordon Bleu (PNB)
59. Pittsburgh Steelers (PNB)
60. Denniz PoP (Dag Krister Volle) (PNB)

XIII plokk

61. Sabotöör / sabotaaž (PNB)
62. Joonas (Joonas) (RM)
63. Ford Pinto (PNB)
64. Georges Perec (PNB)
65. Tegur (RM)

XIV plokk

66. Hoorid (RM)
67. Jean-Jacques Annaud (PNB)
68. Mesilassenäpp (PNB)
69. Iru ämm (RM)
70. Tallinn (Pirita Purjespordikeskus) / 1980 (RM)

XV plokk

71. Johannes Kappel (PNB)
72. (Harilik) kuutõverohi (PNB)
73. Ametüst (PNB)
74. Florent Piétrus (PNB)
75. Paul Maar (PNB)

XVI plokk

76. Kõige pere- ja töötajasõbralikum ettevõte (PNB)
77. Kostroma (RM)
78. Egon Schiele (RM)
79. Azazel (PNB)
80. The xx (PNB)